

Zitting 1979–1980

14 167

Wijziging in het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, strekkende tot invoering ten behoeve van minderjarige moeders van de mogelijkheid tot meerderjarigverklaring en ten behoeve van ouders van de mogelijkheid tot het doen van afstand van ouderrechten

Nr. 9

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is ten behoeve van minderjarige moeders die de leeftijd van zestien jaren hebben bereikt de mogelijkheid te openen gezag over haar kind uit te oefenen na meerderjarigverklaring en voorts ten behoeve van ouders de mogelijkheid te openen tot het doen van afstand van ouderrechten en dat daartoe het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering dienen te worden gewijzigd;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

A. Tussen de tweede en de derde afdeling van de vijftiende titel wordt een nieuwe afdeling ingevoegd, luidende:

AFDELING 2A

Voogdij na meerderjarigverklaring

Artikel 291a

1. De minderjarige vrouw die als voogdes haar kind wenst te verzorgen en op te voeden kan, indien zij de leeftijd van zestien jaren heeft bereikt, de kinderrechter verzoeken haar meerderjarig te verklaren.
2. Het verzoek kan ten behoeve van de vrouw ook worden gedaan door de raad voor de kindbescherming. Deze behoeft hiertoe haar schriftelijke toestemming. Het verzoek vervalt, indien de vrouw haar toestemming intrekt.
3. Het verzoek kan ook voor de bevalling door of ten behoeve van de vrouw worden gedaan, alsmede indien de vrouw eerst omstreeks het tijdstip van haar bevalling de leeftijd van zestien jaren zal hebben bereikt. In dat ge-

val wordt op het verzoek niet eerder dan na de bevalling of, indien de vrouw op dat tijdstip nog geen zestien jaar is, nadat zij die leeftijd heeft bereikt, beslist.

4. De kinderrechter willigt het verzoek slechts in, indien hij dit in het belang van de moeder en haar kind wenselijk oordeelt. Indien de voogdij niet openstaat, benoemt hij de moeder tot voogdes. Indien in de toeziende voogdij niet is voorzien, benoemt hij tevens een toeziende voogd.

B. 1. Het opschrift van titel 12 wordt gelezen:

Adoptie en afstand van ouderrechten

2. Boven artikel 227 wordt geplaatst het opschrift:

AFDELING 1

Adoptie

3. Na artikel 232 wordt een nieuwe afdeling ingevoegd, luidende:

AFDELING 2

Afstand van ouderrechten

Artikel 232a

1. De ouder die het kind waarmee hij in familierechtelijke betrekking staat niet wenst te verzorgen en op te voeden, kan de rechter verzoeken afstand van ouderrechten te mogen doen.

2. De vrouw die minderjarig is, dient daartoe de leeftijd van zestien jaren te hebben bereikt.

3. Is de ouder gehuwd en oefenen hij en zijn echtgenoot het gezag over hun kind gezamenlijk uit, dan kan het verzoek alleen door de ouders te zamen worden gedaan. Hetzelfde geldt, indien de ouders zonder gehuwd te zijn met elkander een duurzame samenleving vormen en een van beiden de voogd van het kind is.

4. Het verzoek kan in het bij het vorige lid bedoelde geval niet meer worden gedaan indien na de geboorte van het kind vijf jaren zijn verstreken.

5. Ook de raad voor de kindbescherming kan de rechter verzoeken de ouder in de gelegenheid te stellen afstand van ouderrechten te doen. De raad behoeft hiertoe de schriftelijke toestemming van de ouder. Het verzoek vervalt, indien de ouder zijn toestemming intrekt.

Artikel 232b

1. Het verzoek afstand van ouderrechten te mogen doen, wordt ingediend bij de kinderrechter.

2. Is echter een verzoek of vordering tot ontheffing of ontzetting van een ouder aanhangig, dan is ook bevoegd de rechtbank die het verzoek of de vordering behandelt. Het in het eerste lid bedoelde verzoek kan in dit geval ter terechtzitting ook mondeling en ook alleen door de ouder wiens ontheffing of ontzetting aanhangig is, worden gedaan. Het verzoek kan in dit geval ook het kind betreffen dat ouder is dan vijf jaar. De afstand van ouderrechten kan terstond worden gedaan en – bij afzonderlijke beschikking – door de rechtbank worden aanvaard.

Artikel 232c

1. Indien ten tijde van de indiening van het verzoek, bedoeld in artikel 232a van dit boek, de ouders het gezag over het kind gezamenlijk uitoefenen of de ouder het gezag over het kind alleen uitoefent, dan wel indien op dat

tijdstip het kind niet onder het wettelijk vereiste gezag staat, kan de kinderrechter het kind voorlopig toevertrouwen aan de raad voor de kindbescherming, waarbij hij deze laatste ten aanzien van persoon en vermogen van dit kind de bevoegdheden verleent, die hij geschikt acht. Gelijke bevoegdheid komt toe aan de in het tweede lid van het vorige artikel bedoelde rechtbank, ingeval de beide ouders of de ouder die het gezag over het kind alleen uitoefent, afstand van ouderrechten wenst te doen en de ouder zich niet tegen zijn ontheffing verzet.

2. De rechter gaat tot de voorlopige toevertrouwing aan de raad slechts over indien hij dit in het belang van het kind noodzakelijk acht.

3. De ingevolge het eerste lid gegeven beschikking blijft, behoudens herroeping met ingang van een vroeger tijdstip, van kracht totdat de voogdij over het kind is begonnen.

4. De kosten die de raad voor de kindbescherming maakt ten behoeve van het hem toevertrouwde kind komen ten laste van diens ouders, of – indien deze onvermogen zijn – ten laste van het kind. Voor zover ook dit laatste onvermogen is alsmede, ingeval het verzoek door of ten behoeve van de beide ouders of de moeder van het niet erkende onwettige kind is gedaan, indien of voor zover de rechter dit heeft bepaald, blijven de kosten ten laste van de Staat, met inachtneming van de regelen dienaangaande bij algemene maatregel van bestuur te stellen. Op de kosten die ten laste van de ouders komen, is artikel 402a van dit boek van overeenkomstige toepassing.

Artikel 232d

1. Uiterlijk na verloop van drie maanden, doch niet eerder dan na verloop van zes weken na de indiening van het bij artikel 232a van dit boek bedoelde verzoek, doet de kinderrechter de ouder ten verhoore oproepen.

2. Bij het verhoor stelt hij de ouder in de gelegenheid afstand van ouderrechten te doen.

3. De afstand van ouderrechten behoeft de aanvaarding van de kinderrechter. Deze gaat hiertoe slechts over, indien hij dit in het belang van de ouder en zijn kind wenselijk oordeelt en indien hij ervan overtuigd is, dat de ouder zijn ouderrechten wenst prijs te geven. Indien de ouder ten tijde van het verzoek het gezag over zijn kind niet uitoefent, aanvaardt de kinderrechter de afstand van ouderrechten, tenzij hij dit niet in overeenstemming met het belang van het kind acht.

Artikel 232e

1. De door de rechter aanvaarde afstand van ouderrechten heeft voor de ouder tot gevolg:

a. indien deze de moeder is: dat de erkenning van haar kind nietig zal zijn ondanks haar voorafgaande schriftelijke toestemming;

b. indien deze de moeder en voorts minderjarig is: dat zij niet kan worden ontvangen in haar verzoek tot meerderjarigverklaring als bedoeld in artikel 291a van dit boek;

c. indien deze meerderjarig is of zal zijn geworden: dat hij niet kan worden ontvangen in zijn verzoek met het gezag over zijn kind te worden belast of in zijn verzoek in het gezag over zijn kind te worden hersteld;

d. dat hij in zaken betreffende het gezag over zijn kind, alsmede op het verzoek tot het uitspreken van de adoptie van zijn kind, slechts wordt opgeroepen, indien de rechter, ondanks de aanvaarde afstand van ouderrechten, verhoor voor een goede beoordeling van de zaak noodzakelijk oordeelt.

2. Voor de toepassing van het vorige lid onder c en d wordt onder gezag de toezienende voogdij begrepen.

3. De uitoefening van de ouderlijke macht door de ouder, dan wel de voogdij of de toezienende voogdij van de ouder, eindigt door de aanvaarding van diens afstand van ouderrechten door de kinderrechter. Indien in het gezag of in de toezienende voogdij over het kind niet is voorzien, benoemt de kin-

derrechter tevens ten spoedigste een voogd onderscheidenlijk een toezien- de voogd. De ouder die het in artikel 232a van dit boek bedoelde verzoek niet heeft gedaan en het gezag niet uitoefende kan, indien hij tot de voogdij be- voegd is, de kinderrechter verzoeken met de voogdij of de uitoefening van de ouderlijke macht te worden belast. Dit verzoek wordt slechts afgewezen, indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van het kind zouden worden verwaarloosd.

Artikel 232f

1. Indien na de aanvaarding van de afstand van ouderrechten het kind ter adoptie in een pleeggezin is geplaatst en binnen vijf jaren na die aanvaar- ding de adoptie van het kind niet is tot stand gekomen, kan de ouder de kin- derrechter of – ingeval de ouder ontheven of ontzet is van het gezag dan wel ontzet is van de toezienende voogdij – de rechtbank die zodanige beslissing heeft genomen, verzoeken de aanvaarding van de afstand van ouderrechten in te trekken.

2. Het daarbij door de ouder die nog met de andere ouder van het kind is gehuwd of nog steeds van tafel en bed is gescheiden, gedaan verzoek met de ouderlijke macht te worden bekleed, of het verzoek van de ouder tot voogd of toezienende voogd over zijn kind te worden benoemd, wordt slechts afgewezen indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van het kind zouden worden verwaarloosd, alsmede indien, ondanks de in het vorige lid bedoelde omstandigheid, uitzicht op adoptie van het kind bestaat.

3. Het bij het in het eerste lid bedoelde verzoek tevens gedaan verzoek in het gezag te worden hersteld op de voet van de artikelen 277 en 278 van dit boek, kan slechts worden toegewezen indien de rechtbank overtuigd is dat het kind wederom aan zijn ontheven of ontzette ouder mag worden toever- trouwd.

C. Artikel 224, eerste lid onder d, wordt gelezen:

d. bij het leven van de moeder zonder haar voorafgaande schriftelijke toe- stemming, alsmede indien de rechter haar afstand van ouderrechten heeft aanvaard en deze niet nadien, overeenkomstig artikel 232f van dit boek, is in- getrokken;

D. In artikel 228, eerste lid onder d, wordt vóór de eerste zin ingevoegd: tenzij de betreffende ouder afstand van ouderrechten heeft gedaan en deze niet nadien, overeenkomstig artikel 232f van dit boek is ingetrokken,.

E. In artikel 233 wordt «geweest» vervangen door: geweest of met toe- passing van artikel 291a van dit boek meerderjarig zijn verklaard.

F. In artikel 243, vierde lid, wordt na «10,» ingevoegd: 12,.

G. Aan artikel 287, tweede lid, wordt een tweede zin toegevoegd, luiden- de:

Zij verkrijgt aldus de voogdij echter niet, indien op dat tijdstip een verzoek als bedoeld in artikel 232a van dit boek aanhangig is.

ARTIKEL II

Het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt als volgt gewijzigd:

A. Tussen § 3a en § 4 van de tweede afdeling van de zevende titel van het derde boek wordt een nieuwe paragraaf ingevoegd, luidende:

§ 3b. Voogdij na meerderjarigverklaring en afstand van ouderrechten

Artikel 955f

Op de verzoeken, bedoeld in de artikelen 291a, 232a en 232f, eerste lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek zijn de artikelen 938 en 955b van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat, ingeval het verzoek van de raad voor de kindbescherming is uitgegaan, de in artikel 955b bedoelde toezending achterwege blijft.

De minderjarige ouder is bekwaam in rechte op te treden, alsmede tegen een uitspraak beroep in te stellen.

Indien naar het oordeel van de kinderrechter het verzoek bedoeld in artikel 232a van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek voor behandeling door hem ongeschikt is, kan hij in elke stand van het geding de zaak naar de meervoudige kamer van de rechtbank verwijzen. De meervoudige kamer kan de zaak terugwijzen naar de kinderrechter. Artikel 288d is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 955g

Tegen de beschikking, gegeven op de bij het vorige artikel bedoelde verzoeken, of op het verzoek, bedoeld in artikel 232e, derde lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, staat hoger beroep open:

- a. bij afwijzing van het verzoek, voor de verzoeker;
- b. bij toewijzing daarvan, voor degene ondanks wiens tegenspraak het verzoek is ingewilligd.

B. Aan artikel 902, tweede lid, wordt een tweede zin toegevoegd, luidende:

Zij zal, behoudens in geval van een verzoek als bedoeld in artikel 232f, eerste lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, achterwege blijven indien de rechter de afstand van ouderrechten heeft aanvaard, tenzij de rechter, ondanks de aanvaarde afstand van ouderrechten, verhoor voor een goede beoordeling van de zaak noodzakelijk oordeelt.

C. In artikel 910, eerste lid, wordt een derde zin toegevoegd, luidende:

Evenmin zijn daaronder begrepen ouders van wie de rechter de afstand van ouderrechten heeft aanvaard, behoudens in het geval van een verzoek als bedoeld in artikel 232f, eerste lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

D. In artikel 927, eerste lid onder b, wordt na de tweede vermelding van de woorden «een der artikelen» ingevoegd: 232c,.

E. Na artikel 957 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 957a

Indien de kantonrechter blijkt, dat tegelijk met het verzoek tot benoeming van een voogd een verzoek tot meerderjarigverklaring, als bedoeld in artikel 291a van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek aanhangig is, zal hij zijn beslissing over het eerstbedoelde verzoek aanhouden, totdat de beschikking waarbij het tweede is afgewezen, in kracht van gewijsde is gegaan, dan wel, ingeval het verzoek tot meerderjarigverklaring is ingewilligd, totdat de voogdij van de moeder is begonnen.

F. In artikel 971, vierde lid, wordt tussen de tweede en de derde zin een nieuwe zin ingevoegd, luidende:

De oproeping van een ouder van wie de rechter de afstand van ouderrechten heeft aanvaard en welke aanvaarding niet overeenkomstig artikel 232f van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek is ingetrokken, blijft achterwege, tenzij de rechter, ondanks de aanvaarde afstand van ouderrechten, verhoor van de ouder voor een goede beoordeling van de zaak noodzakelijk oordeelt.

G. Aan artikel 975, eerste lid onder b, wordt een zin toegevoegd, luidende:

Echter kan de ouder van wie de rechter de afstand van ouderrechten heeft aanvaard en welke aanvaarding niet overeenkomstig artikel 232f van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek is ingetrokken, niet in hoger beroep komen.

ARTIKEL III

Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,